

PAU. Curs 2005-2006

1. *Terra baixa* se sol incloure en un conjunt d'obres d'Àngel Guimerà sota la denominació de «dramas realistes». Exposeu raonadament i valent-vos, si cal, d'exemples:
 - quins són els elements argumentals i formals del drama que permeten qualificar-lo de «realista»;
 - quins, en canvi, no s'ajusten al que entenem per «realisme», sinó que tenen el seu sentit més ple en el terreny dels símbols.[3 punts]
2. Expliqueu la funció estructuradora del motiu de les escales a «Tereseta-que-baixava-les-escales», de Salvador Espriu, i la seva relació amb el pas del temps.
[2 punts]

3. Comenteu el següent fragment del poema «La fàbrica», de Miquel Martí i Pol. Tingueu en compte, especialment, els següents aspectes (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):

- la intenció del poeta que s'hi manifesta;
- la caracterització dels obrers i dels amos;
- les referències a la fàbrica i als elements que la conformen;
- els recursos formals i de llenguatge.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

LA FÀBRICA

[...]
Aquella gent vull evocar, els qui viuen
encara, afeixuguits pels anys, estòlids,
i els altres, els qui han mort a plena ruta
d'aquests quaranta anys llargs. Ells i no els altres
5 —els qui ostentosament estampen
llur nom damunt la feina—
són els únics herois d'aquesta història.
Tants n'he tractats que els noms se m'acumulen
i el record pren diverses fesomies,
10 gestos diversos, veus també diverses.
La Maria Carné, que morirà soltera,
l'Isidre Feixas, en Cinto Filosa,
la Joana Martínez, que esbaldia
comunes i racons i s'arrugava
15 a poc a poc, com s'arruguen les fulles,
en Pep Salou, l'Agustí Vilanova,
la Carmeta Escalé, que ara es retira
i a vuit anys mal complerts ja treballava,
i tants i tants, vivents o no, que formen
20 un cos inert i pàl·lid a hores d'ara.
¿Què els pot salvar del no-res en què viuen
si no és la veu d'algú dels seus que en parli?
Al seu entorn la trista baluerna
ha anat creixent i ronca poderosa.
25 Com una tribanella, la sirena
barrina, ahir i avui, cervell i orelles
quatre cops cada dia i esvalota
l'ocellada que nia entre les branques
dels marronyers i dels pollancs. No és fàcil
30 fer sortir de l'oblit els qui van viure
amb un destí d'oblit per tota paga,
els qui van enronquir-se i esllomar-se
formiguejant desficiosos entre
boscors hostils de ferros i corretges,
35 enmig del gran soroll i, tanmateix, la gesta
d'ells, i no pas dels altres, configura
aquest sòlid passat de sang calenta
que em manté en un estat constant d'alerta
contra la defallença o la cobdícia.
40 Des del meu temps els penso i els evoco.
Presentes o absents, és en llurs esperances
que em reconec. [...]

Literatura catalana

sèrie 1

Escolliu una de les dues opcions (A o B)

Opció B

1. Del *Llibre de les bèsties*, de Ramon Llull, se'n pot fer una lectura des de la perspectiva de la moralitat política, del poder i els poderosos. Des d'aquest punt de vista, indiqueu:
 - quin és el sentit global del llibre, la lliçó que vol donar Llull;
 - la relació que s'hi estableix entre animals i persones;
 - el recurs narratiu fonamental de què es val Llull per transmetre la seva moralitat i l'eficàcia d'aquest recurs.[3 punts]

2. *Arbres*, de Josep Carner, canta una gran diversitat d'arbres i, fins i tot, en poemes dedicats a una espècie determinada, es refereix a la diversitat dintre la mateixa espècie (recordeu els poemes «Arbres», «Els ametllers de Sarrià» o «Els nostres pins», per exemple), cadascun amb les seves particularitats i la seva funció. Relacioneu aquest aspecte del llibre amb l'afirmació del professor Jaume Coll quan comenta que, a *Arbres*, Carner hi «parla de les persones per mitjà dels arbres». [2 punts]

(Vegeu 3 al darrere)

3. Comenteu el següent fragment de la narració «Jacobé», de *Marines i boscatges*, de Joaquim Ruyra (paràgraf final de la narració). Tingueu en compte, especialment, els següents aspectes (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):

- la situació del fragment en l'argument de la narració;
- la relació entre el narrador i Jacobé i com afecta, aquesta relació, el narrador;
- el sentit de l'acció de la naturalesa.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

De moment no sento més que una gran consternació, un gran aclaparament... i aquell deix d'ombra i de silenci que la mort, al passar, infon en la claror i els sorolls mateixos. Després van venint els records i les llàgrimes. Allà baix, damunt d'aquell túmbol voltat de les aigües marines, la Jacobé em recorda tota la poesia dels seus bons temps, com una olor de violes passades ens recorda els encants de la tarda d'abril en què les collírem. Penso en el seu amor puríssim, en la seva ignocència d'infant, en el bé que m'havia fet... i té, morta! El mar juga amb les seves trenes daurades, els crancs s'enfilen ja sense por per les seves faldilles, mareta del meu cor! I la nit va caient, caient, i sento passar sobre meu un alè sagrat. Vet allà l'antiga pedra druídica, l'altar carregat amb la seva víctima immaculada, sagnant, exànime. La naturalesa s'entenebra al contemplar la seva obra de destrucció. El tro de la ressaga s'aixeca com un cant funeral. I jo no trobo consol sinó figurant-me que estic en la muntanya del Calvari, i que el pi amb què m'abraço és la creu de Jesucrist, en qui descanso del meu dolor i de tot lo que no entenc.

PAU. Curs 2005-2006

1. Els poemes de *La fàbrica*, de Miquel Martí i Pol, han estat considerats dins el corrent que s'ha anomenat «realisme social» o «realisme històric». A partir de la lectura del llibre, justifiqueu l'assignació a aquest corrent; per a això, tingueu en compte:
 - el contingut temàtic del llibre;
 - la intenció del poeta que s'hi manifesta;
 - el llenguatge i els recursos formals que hi predominen.[3 punts]

2. Quin sentit té la «terra alta» en el drama *Terra baixa*, d'Àngel Guimerà? Quins elements, més enllà dels físics, defineixen aquell espai? [2 punts]

3. Comenteu el següent fragment de la narració «Tres sorores», de Salvador Espriu. Tingueu en compte, especialment, els següents aspectes (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):

- la relació entre els personatges i la intencionalitat de l'autor que s'hi revela;
- els recursos del llenguatge i la seva funció.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Un temps, les tres germanes havien estimat alhora el cosí Carlets, esvelt, amb prestigis d'elegant, el qual va preferir al capdavall la Madrona. La decepció va unir les dues grans contra la petita, víctima de mil menudes crueltats, amb alternatives de petons cridaners i d'irreprotxables escenes de gelosia. De sobte, una tarda vulgar d'hivern, gairebé sense allitar-se, la Madrona es va morir. Era una noia de no gaire imaginació, que es delia per casar-se i disposar tota la vida de cotxe propi. Embellida pel desesper d'en Carlets i dels papàs, aquella desaparició prematura desvetllà penoses fiblades a les consciències de l'Amèlia i de l'Elpídia. Tots exalçaven la memòria de la Madrona, des d'aleshores convertida en el centre d'un tendre culte. Varen ser entronitzats, a totes les estances del pis familiar, retrats de la noia en transcendents postures, d'una rigidesa poc simpàtica, i muntats al davant suports de vidre, uns altars minúsculs, amb llums d'animeta i flors artificials. El promès es va casar després amb una dona rica, s'apartà dels Ginebredes i va esdevenir a poc a poc un senyor apoplèctic, de sòlid criteri, sord. Les Ginebredes anaven ara a pidolar-li de tant en tant escorrialles de sobrances, que amollava o no, segons l'imprevisible procés de les seves digestions.

1. A propòsit del *Llibre de les bèsties*, de Ramon Llull, el professor Albert Soler ha escrit:

«És una història que mostra, en tota la seva cruesa, l'aspecte més tenebrós de la condició humana: com cometem tota mena d'atrocitats quan ens regim pel principi que diu que el fi justifica els mitjans.»

A partir d'aquesta afirmació:

- justifiqueu-la d'acord amb el sentit global que doneu al llibre;
- exposeu raonadament quin «personatge» representa, per damunt dels altres, l'ambició de poder;
- reflexioneu sobre la funció dels «eximplis» i la seva utilitat per transmetre la moralitat que pretén Llull.

[3 punts]

2. Quins aspectes, de contingut i formals, dels poemes de Josep Carner «Tres arbres» («L'enamorat», «El creient», «L'orgullós») i el titulat «Conversa» permeten llegir-los establint la relació arbre-persona humana? [2 punts]

3. Comenteu el següent fragment (paràgrafs finals) de la narració «Una tarda per mar», de *Marines i boscatges*, de Joaquim Ruyra. Tingueu en compte, especialment, els següents aspectes (no cal tractar-los per separat ni per l'ordre que presenten):

- el to que dóna al relat el fet de ser en primera persona;
- el tractament del temps i el seu efecte sobre l'espai;
- els recursos narratius i de llenguatge.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Encara em sembla que estic en aquelles penyes rodejat d'aquella mainada. Veig en Paiús ajagut de boca terrosa i mig abraçat amb en Canari, sense recordar-se de que l'hagués volgut matar mitja hora abans. Veig en Volivarda i l'altre vailet asseguts dalt d'un saplà de penya amb les cames penjants sobre el meu cap. Sento a lo lluny el toc d'oració, l'esquelleig de les cabres, que davallen de les cingleres, i el cant dels grills, sonant acompassadament com l'ànima d'un gran rellotge: ric, ric, ric... I el dia va morint, morint... L'horitzó es torna morat; les calitges hi van ascendint lentament i el mar, llis com un cristall, hi destaca lluminós, banyat d'una fina color d'or pàl·lid, sols comparable a la de la lluna quan se'n va a la posta.

¿Cal que arribi a la part llastimosa i que expliqui com a casa varen descobrir la meua entremaliadura i com me condemnaren a anar-me'n al llit sense sopar a malgrat de la gana, que em rosegava per dins?